

Sygn. akt IV U 491/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 sierpnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	Sędzia SSO Jerzy Zalasieński
Protokolant	st. sekr. sądowy Anna Wąsak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 sierpnia 2019 r. w S.

odwołania **Ż. F.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 21 marca 2018 r. Nr (...) ((...) / (...) - (...))

w sprawie **Ż. F.**

z udziałem płatnika składek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że **Ż. F. podlegała ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia u płatnika składek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S. od dnia 1 września 2017 roku.**

Sygn. akt IV U 491/18

UZASADNIENIE

Decyzją z 21 marca 2018r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., działając na podstawie art. 83 ust.1 pkt 1 w zw. z art.6 ust.1 pkt 1, art.11 ust.1, art.12 ust.1, art.13 pkt 1 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 83 § 1 kodeksu cywilnego w zw. z art. 229 ustawy z dnia 26 czerwca 1974r. kodeks pracy stwierdził, że **Ż. F.** jako pracownik u płatnika składek – (...)Sp. z o. nie podlega od 1 września 2017r. obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu. W uzasadnieniu zaskarżonej decyzji organ rentowy wskazał, że w wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego stwierdził, iż pod wskazanym adresem płatnik składek nie prowadzi działalności gospodarczej, a umowa o pracę, którą zawarła **Ż. F.** nosi znamiona świadomego i celowego działania mającego na celu uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Działanie to było pozorne i jako takie nieważne. W związku z tym **Ż. F.** nie podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu pracownicemu na podstawie w/w przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Podkreślił, że brak jest podstaw do przyjęcia, że zawarta przez strony umowa o pracę od 1 września 2017r. była faktycznie realizowana, bowiem już od

2 września 2017r. ubezpieczona przebywała na zwolnieniu lekarskim (zaskarżona decyzja z 1 października 2018r. – w aktach organu rentowego).

Od decyzji tej odwołanie złożyła ubezpieczona Ż. F. wnosząc o jej zmianę poprzez stwierdzenie, że od 1 września 2017r. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek (...)Sp. z o. Odwołująca się wskazała, że przedmiotowa umowa o pracę jest ważna, bowiem została zawarta zgodnie z prawem. Podniosła, że kontrola doraźna ZUS została skierowana na błędny adres, gdyż sklep spożywczy w którym pracowała mieści się w S. przy ul. (...). Stosunek pracy między ubezpieczoną a płatnikiem składek (...)Sp. z o. został zatem nawiązany i nie można mówić o pozorności oświadczeń woli. Okoliczność wykonywania przez ubezpieczoną pracy na rzecz płatnika składek mogą potwierdzić świadkowie (odwołanie wraz z załącznikiem k.2-4 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu swojego stanowiska przedstawił obszerną argumentację przemawiającą za przyjęciem nieważności umowy o pracę wskazując m.in., że ubezpieczona już od drugiego dnia zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych, a zatem od 2 września 2017r. przebywała na zwolnieniu lekarskim. Organ rentowy podniósł ponadto, że przedmiotowa umowa o pracę jest nieważna, gdyż została zawarta dla pozorów - art.83§1 kc, a jedynym celem zawarcia tej umowy było uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia chorobowego w razie choroby i macierzyństwa (odpowiedź organu rentowego na odwołanie k.5-6 akt sprawy) .

Sąd ustalił, co następuje:

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 29 października 2012r. odpis z KRS dotyczący w/w spółki – w aktach organu rentowego). Głównym przedmiotem jej działalności był handel artykułami spożywczymi w ramach sklepu spożywczego znajdującego się w S. przy ul. (...), a także usługi gastronomiczne w restauracji z siedzibą w woj. (...).

Ż. F. pracę na rzecz spółki (...) rozpoczęła w styczniu 2017r. na podstawie ustnej umowy o pracę. Ubezpieczona pracę wykonywała w Oddziale Spółki, tj. w sklepie spożywczym w S. w godzinach od 6:00 do 14:00 bądź od 14:00 do 22:00. Początkowo pracowała dla płatnika składek dorywczo, tj. 2-3 razy w tygodniu. Po upływie 3 miesięcy, a zatem od kwietnia 2017r. Ż. F. pracę wykonywała już w pełnym wymiarze czasu pracy. Mimo tego, płatnik składek nie zawarł z ubezpieczoną pisemnej umowy o pracę. Do obowiązków ubezpieczonej należało m.in. obsługa kasy, rozkładanie towaru na półki, przyjmowanie dostaw, magazynowanie towaru, obsługa klientów na różnych działach oraz prace porządkowe. Wynagrodzenie za pracę ubezpieczona otrzymywała w gotówce do 15. dnia każdego miesiąca. Zarówno ubezpieczona, jak i inne osoby pracujące na rzecz płatnika składek bezskutecznie występowały o zawarcie z nimi umowy o pracę w formie pisemnej (pisemne wyjaśnienia ubezpieczonej – w aktach organu rentowego).

W dniu 2 września 2017r. w trakcie wykonywania obowiązków, tj. wykładania szklanych butelek z piwem do chłodziarki ubezpieczona uległa wypadkowi doznając urazu prawej ręki (dokumentacja medyczna SPZOZ w M. k.44-48v akt sprawy). W wyniku tego zdarzenia, od dnia 2 września 2017r. ubezpieczona stała się niezdolna do pracy i przebywała na zasiłku chorobowym.

Dopiero po tej dacie została podpisana przez ubezpieczoną a (...) Sp. z o.o. w S. umowa o pracę na czas nieokreślony od 1 września 2017r. Na podstawie powyższej umowy ubezpieczona została zatrudniona na stanowisku sprzedawcy w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem 2.000 złotych brutto miesięcznie (umowa o pracę z 1 września 2017r. – w aktach organu rentowego). W momencie zawierania powyższej umowy o pracę ubezpieczona nie była w ciąży.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego i w aktach sprawy, a także na podstawie zeznań świadków: P. B. (k.29-29v akt sprawy), A. H. (k.29v akt sprawy) i M. K. (k.59v akt sprawy) oraz zeznań ubezpieczonej (k.73v akt sprawy), które oceniono jako spójne, logiczne i w całości wiarygodne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej Ż. F. podlegało uwzględnieniu.

Okolicznością sporną w niniejszej sprawie było ustalenie, czy umowa o pracę zawarta między ubezpieczoną a (...) Sp. z o.o. w S. jest umową ważną jak również czy była faktycznie wykonywana przez ubezpieczoną.

Zgodnie z art. 22 § 1 kp przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Ocena, czy strony łączy stosunek pracy, musi uwzględniać nazwę umowy i jej treść, a także faktyczny sposób realizacji obowiązków stron. Kryteria te, ustalone jednolicie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zostały przypomniane w wyroku z dnia 19 marca 2013 r., I PK 223/12 (OSNP 2014, nr 1, poz. 4). Charakter umowy ustala się na podstawie treści oświadczeń woli stron, dokonując ich wykładni zgodnie z art. 65 kc. Według tego przepisu oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których zostało złożone, zasady współzycia społecznego oraz ustalone zwyczaje (§ 1), a w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu (§ 2).

Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego - Izba Pracy, (...) i Spraw Publicznych z dnia 30 maja 2006 r. w sprawie II UK 161/05, przy zakwestionowaniu przez ZUS umowy o pracę rzeczą sądu jest ustalenie, czy faktyczne oświadczenia woli stron miało na celu nawiązanie stosunku pracy w rozumieniu art. 22 kp, czy też zamiarem pracodawcy było oddanie przysługi ubezpieczonemu w postaci zgłoszenia go do ubezpieczenia w sytuacji, gdy nie potrzebował pracownika i miał świadomość tego, że umowa nie będzie go obowiązywać, jego ewentualne zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne będą krótkotrwałe, a ubezpieczony był zainteresowany objęciem jego ubezpieczeniem społecznym ze względu na spodziewaną niezdolność do pracy i związane z tym prawo do świadczeń. Gdyby z faktycznych oświadczeń woli stron wynikał taki zamiar, wykonywanie przez ubezpieczonego różnych czynności w firmie nie byłoby traktowane jako wykonywanie umowy o pracę. Natomiast w sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama ich świadomość co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (art. 58 § 1 k.c.).

Zgodnie z przepisem art. 58 § 1 kc sankcja nieważności czynności prawnej została przewidziana w przypadku, kiedy celem czynności prawnej jest obejście ustawy. Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego (§2).

Przyjmuje się, że działanie mające na celu obejście ustawy polega na wywołaniu pewnego skutku prawnego, który jest zakazany przez przepisy bezwzględnie obowiązujące, za pomocą takiego ukształtowania czynności prawnej, że zewnątrz ma ona cechy niesprzeciwiające się obowiązującemu prawu. Wobec tego, aby przyjąć, że umowa o pracę zmierza do obejścia prawa, wymagane jest poczynienie konkretnych ustaleń faktycznych dotyczących okoliczności jej zawarcia, celu jaki strony zamierzały osiągnąć, charakteru wykonywanej pracy i zachowania koniecznego elementu stosunku pracy, jakim jest wykonywanie pracy podporządkowanej. Ponadto, jeżeli w konkretnym przypadku została zawarta umowa o pracę nienaruszająca art. 22 kp, nie można stawiać zarzutu zawarcia takiej umowy w celu obejścia prawa, nawet gdy jej cel dyktowany był wyłącznie chęcią uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Znajduje to swoje uzasadnienie w przepisach ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z przepisem art. 6 ust. 1 cytowanej ustawy obowiązkowe ubezpieczenie emerytalne i rentowe obejmuje pracowników, czyli - stosownie do art. 2 kodeksu pracy - osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, a nie takie, które tylko umowę o pracę zawarły (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 10 stycznia 2013r., III AUa 1039/12).

Artykuł 83 § 1 kc stanowi, iż nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do wyroku z dnia 12 lipca 2012 r. II UK 14/12, w orzecznictwie jednolicie przyjmuje się, że umowa o pracę jest zawarta dla pozorów i nie może w związku z tym

stanowią tytułu do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli gdy strony z góry zakładają, że nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy.

W ocenie Sądu zebrany w sprawie materiał dowodowy zgromadzony w aktach sprawy w postaci dokumentacji medycznej z SPZOZ w M., jak również zeznań naocznych świadków pracy wykonywanej przez ubezpieczoną w spółce (...): P. B., A. H. i M. K. potwierdza, że ubezpieczona od dnia 1 września 2017r. świadczyła pracę na rzecz płatnika składek w związku z zawartą umową o pracę. Zauważyć przy tym należy, że pracę na rzecz płatnika składek ubezpieczona świadczyła już znacznie wcześniej niż od 1 września 2017r. Ubezpieczona w sklepie spożywczym prowadzonym przez płatnika składek wykonywała od stycznia 2017r. Początkowo ubezpieczona pracowała dorywczo, tj. 2-3 razy w tygodniu. Po upływie kilku miesięcy Ż. F. pracę świadczyła już w pełnym wymiarze czasu pracy. Mimo tego, płatnik składek nie zawarł z ubezpieczoną pisemnej umowy o pracę. Wynagrodzenie za pracę otrzymywała w gotówce do 15. dnia każdego miesiąca. Do obowiązków ubezpieczonej należało m.in. obsługa kasy, rozkładanie towaru na półki, przyjmowanie dostaw, magazynowanie towaru, obsługa klientów na różnych działach oraz prace porządkowe.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy wykazał, że Ż. F. faktycznie świadczyła na rzecz (...) Sp. z o.o. pracę od 1 września 2017r. w związku z zawartą umową o pracę. Wskazać należy, że Ż. F. od dnia 2 września 2017r. korzystała ze zwolnienia lekarskiego, a niezdolność do pracy związana była z urazem ręki, którego doznała w wyniku wypadku przy pracy z dnia 2 września 2017r. (dokumentacja medyczna k.44-48v akt sprawy). Powyższe potwierdzili również świadkowie w złożonych zeznaniach i ubezpieczona. Dlatego też, argumentacja organu rentowego, iż przedmiotowa umowa o pracę jest umową pozorną nie zasługuje na uwzględnienie. Podnieść należy, iż są sytuacje losowe, które zaistniały niezależnie od woli ubezpieczonego. Dopiero po tym zdarzeniu, płatnik składek zawarł z ubezpieczoną pisemną umowę o pracę na czas nieokreślony od dnia 1 września 2017r. Ze spójnych, a przez to wiarygodnych zeznań tych osób wynika, że płatnik składek celowo nie zawierał umów o pracę w formie pisemnej mając na celu uniknięcie obowiązku odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne za pracowników. Powyższe jednak nie ma wpływu na istnienie między stronami stosunku pracy od dnia 1 września 2017 r. i nie stanowi dowodu, na to że ubezpieczona od tej daty pracy nie świadczyła.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowo ubezpieczeniem emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami. Artykuł 11 ust. 1 tej ustawy wskazuje, że obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu podlegają osoby wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 1, 3 i 12, a artykuł 12 ust. 1 w/w ustawy stanowi, iż obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Ze względu na to, że od 1 września 2017 r. istniał między stronami stosunek pracy zachodzą podstawy do objęcia ubezpieczonej obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi jako pracownika.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc orzekł jak wyroku.